

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor. — fill.
Negyedévre	4 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor. — fill.
Negyedévre	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor. — fill.
Negyedévre	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszafelvétele vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, szept. 10.

Keresztet az egyetemi tantermekbe.

A májusi kereszt tördelések alkalmával az egyetemi ifjuság felháborodva e hazafiatlan merényleten, erélyesen követelt elégtételt a megsértett keresztnek és a magyar korona megcsonkított szimbólumának. Tiltakozó gyűlést tartott, melyen kívánta, hogy a kereszt ünnepélyesen téessék vissza helyére s egyhangulag elfogadta Bernolák Nándor helyén való indítványát, hogy a minisztert felkérjék, hogy az egyetem minden tantermebe kifüggeszszék a megváltás szent jelét.

És hogy ez a határozat nem a pillanatnyi lelkesültség eredménye volt, megmutatja azt az a gyönyörű szép, confessor lélekre valló, alaposan indokolt memorandum, melyet az ifjuság képviselői a napokban nyújtottak át a kultuszminiszternek.

A memorandum rámutat arra, hogy a kereszt a civilizáció forrása, melyből áldás fakad a tudományok művelésére, a köz- és magánerkölcsök nemesítésére. Illő, hogy ennek jeléül ott legyen a kereszt a tudományok csarnokában.

Négy pontban mutatja aztán ki a memorandum, hogy az ifjuságnak e kívánsága összhangzásban áll az ország és az egyetem népességi viszonyaival (az egyetemi polgárok 70%-a keresztény), az egyetem alapítóinak intencióival, az egyetemi alapok eredetével és a fennálló szervezettel és egyházjogilag szentesített intézményekkel.

A memorandumot az alábbiakban egész terjedelmében közöljük. Érdemes elolvasni és megszívelni.

Lehet, hogy az ifjuságnak e minden tekintetben jogos kívánságát nem fogja teljesíteni a kultuszminiszterium, de ha az ifjuság megmarad abban a keresztény szellemben, a melyről hitvallói lélekkel tett fényes bizonyosságot, csakhamar el fog következni az idő, hogy a megváltás jele fogja diszítani Pázmány egyetemének katedráit.

Örömmel eltelve üdvözöljük a magyar ker. ifjuságot s egy szebb jövő hajnalát látjuk e memorandumban, melynek szövege a következő:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

A királyi magyar tudomány-egyetem polgársága folyó évi május hó 30-án tartott közgyűlésén állást foglalt ama gaz merénylettel szemben, mely a szent korona keresztjeink le-

verésével a magyar állam és a kereszténység szent szimbólumát megsértette.

A közgyűlés egyhangú határozattal elítélte az aljas büntetést s mert abban nemcsak az állameszme, hanem elsősorban a kereszténység megsértését látta, nemcsak a szent korona ünnepélyes visszahelyezését kérte, hanem a szent kereszt fényes rehabilitációját is.

E közgyűlés határozatából kifolyólag kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék megengedni, illetőleg elrendelni, hogy a *budapesti kir. magyar tudomány-egyetem minden tantermében a szent kereszt kifüggesztessék.*

E jelvény kifüggesztését azért kérelmezzük, Kegyelmes Ur, hogy az egyetem falain belül is elismerésre jusson, hogy a *mai civilizáció a keresztfától ered*, a kereszténység terméke; és mert lelkünk bensősugallatát követve a *kereszténység áldásait mind a tudományok művelése, mind a köz- és magánerkölcsök nemesítésére nézve továbbra is fenntartani és biztosítani óhajljuk.*

A kereszt kifüggesztésével egyszer s mindenkorra *elejét kívánjuk venni* annak, hogy a *tudomány-egyetem falai közé becsempészni megkísérelt keresztényellenes tanok, mozgalmak, tüntetésekkel legszentebb érzelmeinkben megsértessünk.*

Minden jel arra mutat, hogy a tudomány-egyetem falain levő koronák keresztjeinek le-tördelése is nem annyira a magyar állameszme, mint inkább a kereszténység elleni tüntetés volt. S föltéve, hogy a merénylet így jeleggel nem is bírt — csak egy szimptomája az antikrisztianizmusnak, mely az egyetem falai közt lábrakapott és tényleg él, marad el.

Tiszteletteljes kérelmünk az egyetem mostani jogi állapotával összeegyeztethető, minek kimutatására tisztelettel hivatkozunk:

1. Az állam és az egyetem népességi viszonyaira,
2. az egyetem alapítóinak intenciójára,
3. a fenntartási költségek eredetére,
4. a fennálló szervezetre és szokásjogilag szentesített intézményekre.

1. A magyar birodalomnak Horvát-Szlavon-Dalmátországek levonásával maradó részében 15.261.864 lélek él (1890. népszámlálás) s ebből keresztény vallású (az unitáriusokat nem is számítva ide) 14.384.317, tehát a lakosságnak 95 százaléká, míg az unitárius, izraelita s egyéb vallások (köztük némely kisebb keresztény felekezet is) összesen a lakosságnak csak öt százalékát teszik ki.

Szomorú tény, hogy az egyetemen nagyon megváltozik ezen arány, azonban a *keresztény hallgatók száma* az egyetem polgárságának is *70 százalékát* teszi ki.

Ezen arány folytán a tulnyomó többségnek jogos óhaja az, hogy szelleme uralkodjék a tudományok egyetemén s ez a szellem a kereszt jelében külső kifejezést is nyerjen.

E külső elismerés nem ellenkezik sem az egyetemről szóló 1848: XIX., sem a vallásszabadságot biztosító 1895: XLIII. törvény-czikkkel.

Az 1848. törvényhozás a XIX. törvény-czikk megalkotásával és az egyetemnek a közoktatásügyi miniszter hatósága alá való helyezésével annak addig fenállott jogi állapotán és keresztény jellegén mit sem változtatott. A régi kormányzások megszüntével a törvényhozásnak ki kellett mondani, hogy a felelős kormány melyik tagja gyakorolja ezentúl az

egyetem felett a joghatóságot. A magyar közoktatásügyi miniszter joghatósága alá helyezésevel nem vesztette el régi keresztény jellegét, sőt annak megvédésére a közoktatásügyi miniszterben nyerte el törvényrendelte legközvetlenebb és leghathatósabb védőjét.

A vallás szabad gyakorlatáról alkotott 1895. XLIII. törvény-czikk pedig nemcsak nem kívánta a modern tudomány és műveltség keresztény irányát megváltoztatni, sőt annak 6. §-a az ott felsorolt különböző felekezetű keresztény hívek részére a keresztény műveltség's szellem ápolását biztosító törvényeket és jogszabályokat továbbra is változatlanul fenntartotta s ezért mi az egyetem ifjuságának képviselőiben s megbízásából csakis ezen törvény-biztosította jogunk végrehajtását kérjük Nagyméltóságodtól, midőn az egyetem keresztény jellegének elismeréséről a keresztnek a tantermekben való kifüggesztését kérelmezzük.

2. Az alapítás ténye *katholikus czélzattal bírt*, tehát rendeltetése a keresztény eszmék szolgálata, a keresztény műveltség terjesztése.

Pázmány Péter bíbornok-primás 1635. évi május 12-én a katolikus vallás terjesztésére alapította azt. »Nos Petrus . . . saepe nobiscum anxie expedientes, qua ratione et Catholicam Religionem in Hungaria propagare et Nobilissimae Gentis Hungaricae dignitati consulere possemus . . . occurrebat, ut aliqua studiorum Universitas erigeretur . . .

. . . Quae omnia, ut a nobis pura et sincera intentione Religionis Catholicae promovendae ac Patriae charissimae sublevandae fiunt, ita Deum etc . . . » írja az alapító.

Ezen alapítványlevelet II. Ferdinánd római császár és magyar király 1635. október 18-án kelt aranypecsétes kiváltságlevelével a maga teljességében megerősítette.

A megnyitás 1635. november 13-án ugyanazon czél hangoztatásával történt.

Pázmánynak hit- és bölcsészettudományi karokból álló egyetemét Lósy János és Lippay György primások bővítették ki a jogtudományi karral, miről az ő hagyományuk folytán végrendeletük végrehajtói (Szegedy Ferencz, Pongrácz György, Vid László, Sicuten Mihály és az esztergomi káptalan) 1667. január 2-án oklevelet állítottak ki. Ugy a hagyományozók személye és állása, valamint az említett oklevél is előtérbe helyezi a már említett vallási czélt.

A három karból álló egyetemhez Mária Terézia királynő csatolta az orvosi kart és ennek eltartására az 1748. XII. t.-cz. értelmében 1769. július 17-én a földvári apátság jószágival adományozta meg egyetemünket. A czél, mely őt akkor vezette, midőn elvette emez apátságtól jószágait, nem a keresztény műveltség gyöngítése volt, hanem az anyagi eszközöknek ugyancsak a keresztény műveltség terjesztésére, de termékenyebb helyen való felhasználása.

Az egyetem ezen jellegét és rendeltetését nem érintette sem Mária Teréziának 1769. okt. 29. kiadott szabályzata, sem az áthelyezést elrendelő 1777. febr. 10-iki intézkedés.

E jellegre tehát egyetemünknek igénye van; ezt semmiféle törvény megváltoztatni nem kívánta, sőt az 1895. XLVIII. t.-cz. előbb idézett 6. §-ának szelleme annak fenntartását egyenesen megköveteli.

*

Iskolai idényre.
Fiu- és leány-gyermekek teljes felruházására
legolcsóbb bevásárlási hely

Fábry Testvérek
kalap-, czipő- és divat-áruháza

Nagyvárad,
Fő-utca és Zöldfa-utca.
Telefon szám 76.

Fiu és gyermek kész ruha raktár gyári árban.

3. Az egyetem rendes kiadásainak tetemes részét az egyetemi alap fedezi, melynek jövedelmezősége évi 5—600.000 korona.

Ezen alap minden része magánjogi eredetű, **katholikus tulajdonból származik.**

A földvári uradalom az ottani apátságé volt s 1769. júl. 17-én Mária Terézia adományozta az egyetemnek.

A pécsváradi, sellyei, hozáki, zínóvárjai uradalmakat 1775. február 15-én kapta egyetemünk a Jézus-társaság vagyonából.

Ugyancsak ilyen eredetűek azok a birtokok is, melyek eladás alá kerültek ugyan, de értékük ma az egyetemi alaphoz tartozik.

Mindezen birtokokat az adományozó fejedelmek nem akarták a keresztény civilizáció szolgálatától elvonni, még kevésbé keresztényellenes és hazafiatlan áramlatok ápolására, vagy a kereszténység jelvényének, a szent keresztnek meggyalázására fordítani, hanem előrelátó gondolkodásukban arra voltak figyelemmel, hogy a változott viszonyok következtében, a jezsuita-rend eltörlésével uratlanná vált vagyon továbbra is ugyanazon magasztos cél szolgálatában megmaradjon, melyre az az alapítók szándéka szerint rendeltetett és habár külsőleg urat látszott cserélni ezen vagyon, újabb rendeltetésének azonosságánál fogva a magyar állam és társadalom jól fölfogott érdekében továbbra is a keresztény elvek, eszmék és műveltség lehetőleg belterjes ápolását és terjesztését mozdítsa elő.

Hogy eme alapokból az egyetem fenn nem tartható és **állami segílyre is szorul, az mit sem változtat az egyetem jellegén és rendelkezésén.**

Minden közreműködési testület igényt tarthat az állam támogatására, mert állami érdek a polgárok műveltsége.

Az állam nagy mértékben segíti az elemi és középiskolákat, melyeknek felekezeti jellegük van s még sem fosztja meg azokat a keresztény jellegüktől.

Jog és méltányosság szerint az egyetemmel sem lehet ezt tenni.

*

4. A keresztnek kitézése a tanterekben **összhangban van nemcsak az egyetemi élettel** szoros kapcsolatban álló vallásos szertartásokkal, hanem egyéb **törvényes intézkedésekkel**, valamint szokásjogilag szentesített intézményekkel is.

A hittudományi kar kizárólag katolikus papokat nevel. Az egyetem 265 éves életében csak 17 évig nem működött s ennek oka is a központi papnövelde hiánya volt, mely — valamint a szentegyház is — legszorosabb kapcsolatban áll egyetemünkkel.

Tanárkara a hittudományi és bölcsészeti karon 138 éven át Jézus-társasági atyákból állott és a hittudományi kar dékánja a doktorrá avatás legszentebb cselekményében, az eskütelben kiváló szereppel bírt és bír ma is.

A rektor és dékánok diszruháját Mária Terézia adománya folytán **kereszt díszíti**, valamint a **karok jogarain** is keresztény jellegű díszítések találhatók.

A rektori jogar a **Boldogságos Szűzet**, a hittudományi a **Megváltót**, a jogkari **szent Ivánt**, a bölcsellettudományi **Xavéri szent Ferenczet** ábrázolja.

Az **egyetem zászlaján** a Szűz Anya képe leng és felirata: **Patrona Hungariae Mater alma scientiarum Universitatis Hungaricae.**

Minden egyetemi ünnepély katolikus istentisztelettel kezdődik; minden nagyfontosságú lépés megtételéhez ily szertartással kérjük az Isten segedelmét, így fejezzük ki hálánkat a tanév végén.

Tehát kérelmünk, mely az egyetem ifjúságán kívül az egész magyar ifjúság óhaja, az egyetem mai szervezetével megegyező.

Teljes tudatában élünk annak, hogy **szereztett hazánk műveltsége a kereszténység magzata. Keresztény emlídkön szitta magába nemzetünk az erkölcsöt és tudást, a honszerelmet és minden erényt, mely a boldogulásra képesít.**

E tudat egygyel több ok arra, **hogy az egyetemen Krisztus szelleme uralkodjék s e szellem kifejezésre is jusson.**

Krisztus tanainak köszönjük hazánk

multját és jelenét; csak azok tiszteletétől várhatunk viruló szép jövőt.

Ezek alapján a budapesti királyi magyar tudományegyetem polgárságának megbízása folytán kérésünket tisztelettel ismételjük s annak teljesítését Nagyméltóságod igazságszeretettelől remélve

vagyunk

Budapesten, 1900. évi június hó 29.

Nagyméltóságú Miniszter Urnak

Kegyelmes Urunknak

alázatos szolgálói:

Köpösdý Dezső, **Bernolák Nándor,**
az Egyetemi Körelnöke, joghallgató,
mint az ifjúsági köz- mint az indítvány be-
gyűlés elnöke. terjesztője.

Államháztartásunk második évnegyede.

A hivatalos lap közlése szerint a magyar állam bruttó bevételei 1900. második negyedében 225.362,503 korona 52 fillért, a bruttó kiadások 244.349,812 korona 90 fillért tettek, a mihez járul még 4.036.995 korona 70 fillér államvasuti beruházás. Összehasonlítva ezeket a 1899. év megfelelő negyedének adataival, azt találjuk, hogy a bevéte-

lek összege	3.329,666 k. 91 f. rel
kisebb, a kiadások összege pedig	14.909,141 k. 34 f. rel
nagyobb, így tehát az 1900. év II. negyedének mérlege	18.238,808 k. 25 f. rel

kedvezőtlenebb, mint volt 1899-ben. A bevételek általában kevesebbek, a kiadások szaporodtak. Jellemző azonban, hogy legkevesebb kiadás-szaporulat észlelhető a közművelődés terén: a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban. Ellenben a felemelt kvóta áldásai folytán a közösügyi kiadások 2.651,781 kor. 66 fillérrel emelkedtek. És a hivatalos lapnak ugyanaz az egyetlen száma **hetven** árverési hirdményt közöl, köztük nyolczat olyat, a hol az ingatlanok telekkönyvi számainak felsorolása maga egy hasábot tesz ki. Hát ezért kevesebb a bevétel! De akik a kvótát felemelték, azok lelkiismerete nyugodtan alszik s ha felébred is, még nyugodtabban hazudja:

— Vagyonosodunk!

Meglepetések.

A szerb hivatalos lapnak lehetne ezt a címet adni ujabban. Kitünőbb szentáldásokkal szolgál, mint akár a Budapest, vagy a Népszava. Tegnapelőtt az orosz czár levelét közölte Sándor királyhoz, melyet az esküvő hírére írt. Ez a levél a következőleg szól:

Testvérem! Uram! Rendkívüli megelégedéssel vettem tudomást leveléből felséged házasságáról Lunievica Draga asszonynyal, Lunievica Pante ur leányával és Lunievic Nikola vajda unokájával. Tekintettel a barátság és a lelki rokonság kötelekeire, amelyek felséged és közötttem fennállanak, élénk részt vettem ebben szerencsés eseményben és sietek felségednek kifejezni legszivesebb szerencsekívánataimat. Midőn e szencsekívánatokhoz még hozzáfűzöm legjobb kívánságaimat felséged boldogsága és jóléte, valamint a királynő ő felsége boldogsága és jóléte iránt, újból kérem önt, fogadja nagyrabecstülésem kifejezését, melylyel maradok felségednek, testvérem uramnak jó testvére Miklós.

Tegnap jött a másik szentáldó: Sándor király a hivatalos lapban nyilvánosan **lázdónak és hazadrulónak** nyilvánítja édes anyját, Natáliát.

Ennek az oka egy kis távirat, melyet Natália küldött a fiának. Sándor király u. i. csak pár szóval tudatta eljegyzését anyjával,

mire Natália nem kevésbé röviden ennyit sürgönyözött.

Köszönöm.

Natália.

Ezért a fiu, ki már állítólag atyja ellen a fegyverhasználatot rendelte el, ha Szerbiába jönne, most anyja ellen meri emelni kezét s csinál olyan botrányt a konakban, a milyen még ott sem volt soha.

Hogy is szól a negyedik parancs? »Tiszteled atyádat és anyádat . . .«

Sándor királynak nem jut eszébe, hogy neki oka volt a házasságot sietve megkötöni. Nem jut eszébe, hogy a mint ő elfelejtkezett a negyedik parancsolatról, úgy elfelejtkezhetik az az ismeretlen is, e ki az esküvőt úgy siettetete . . .

S mint a belgrádi hivatalos lap nem közli, megvan a legujabb szentáldó Belgrádban, a mit már mindenki tud:

A gólyamadár vándorutjában Belgrád felé közeleg.

Az E. M. K. E. reális alapon.

Mindaddig úgy tekintettük az Emkét, mint valami szép, nemes czélú intézményt, a melyet hazafias kötelesség pártolni, a melynek gyűlésein gyönyörű szép beszédek hangzottak el, de a melynek gyakorlati haszna vajmi kevés van. Örömmel veszszük azért tudomásul az idei kolozsvári gyűlés lefolyásáról, hogy ott már a **közgazdasági tevékenységet** hangsúlyozták, sőt az igazgató választmány határozatot hozott abban az értelemben, hogy a tevékenységet ebbe az irányba fogja terelni.

Annál fontosabb ez a határozat, mert most **Darányi** miniszter nagyszabású telepítési politika keresztülviteléhez fogott. Ha ehhez csatlakozik az Emke az ő kitünő erőivel és főleg erdélyi nép- és helyrajzi ismereteivel, akkor remélhetőleg Erdély néprajzi térképe pár évtized múlva szebb színben fog feltűnni s kedvezőbb lesz a magyarságra nézve.

A közgyűlés **Apponyi** Albert gróftól örökös tiszteletbeli tagjának megválasztotta s ezzel régi tartozást rótt le. Azután elhatározta, hogy az oláság közé ékelte Abrudbányán állami aligmánium felállítását fogja kérelmezni.

Szóval a kolozsvári gyűlés úgy indult, mint egy szebb jövő kezdete. Legyen is úgy!

A lelenczház megnyitása.

A Fehér Kereszt egyesület nagyváradi fiókja vasárnap nyitotta meg az általa létesített gyermek menhelyet.

Délelőtt fél 12 órára előkelő szép közönség gyűlt össze a városi árvaház emeleti nagytermében. Az összes nagyváradi orvosokon kívül ott voltak:

Özv. báró Gerliczy Félixné, Ritoók Zsigmondné, Grósz Albertné, Grunwald Henrikné, Schöpflin Ágostonné, ifj. Schwarz Ábrahámné, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Incze Lajosné, Laszky Árminné, Schütz Albertné, Molnár Lajosné, Wechsler Adolfné, dr. Róz Józsefné, Mezey Vilma, Pojnar Sándorné, Schwarz Bereziné, továbbá: dr. Beöthy László főispán, dr. Buljovszky József polgármester, Ritoók Zsigmond táblai elnök, Széchenyi Jenő, Steinberger kanonok, Medvigy Mihály táblai tanács elnök, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Schöpflin Ágost postaigazgató, Papp Miklós pénzügyigazgató, Mayr Sándor, Molnár Lajos, Laszky Ármín, Stern Hermann, a ker. betegsegélyző pénztár képviselőjében, dr. Kecskeméty Lipót, Wechsler Adolf, dr. Berkovits Ferencz, Janky József stb.

Dr. **Bulyovszky** József polgármester, a nagyváradi fiók egyesület elnöke nyitotta meg az ünnepélyt. Visszapillantott a nagyváradi Fehér Kereszt fiókjának és a lelenczház felállításának történetére; üdvözölte a vendégeket s elismeréssel említette fel mindazon tényezőket, akik közreműködtek a lelenczház létesítésén; kiemelt

különösen Nagyváradi város áldozatkészségét, hogy 6000 koronával az első berendezés költségeit fedezte.

A tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után *Tabódy József*, az országos Fehér Kereszt egyesület elnöke ismertette az egyesület célját a következő beszédben:

Tisztelt Diszgyülekezet!

Örömmel jöttünk a központ képviseletében Szent László király városába, Magyarország e tiszteletes magyar városába a Fehér Kereszt Országos Lelenczház-Egyesület itteni gyermekmenhelyének ünnepélyes felavatása alkalmával, mi valóban méltó befejezése a szeretet vallása, a kereszténység és a magyar királyság kilenczszázados ünnepének ezen nagy király szellemében, ki habár a kereszties hadak fővezéréül választott meg, a hűségénél nagyobb lévén hazaszeretete és uralkodói kötelességérzete, itthon maradt, hogy egészen e kettőnek éljen: a hit élesztése, a remény táplálása és az ország lakóit egybeforrasztó szeretet gyakorlása által.

Szent László óta sok kül- és bellelenség dulta a hazát, melynek a szabadság megvédése sok honfivérbe került. A kedvező születési arányszám e részben talán helyreállította volna idővel.

De tulságosan politikáló nemzet lévén a magyar, a társadalmi kérdések megoldása iránt közönyös és társadalmunk mulasztása folytán a gyermekhalandóság oly nagy mérveket öltött, hogy az országos statisztika kimutatása szerint 300,000-re ment az évente elhalt gyermekek száma, a hányadmagával Árpád e hont elfoglalta volt!

Már pedig nem csupán nyelvében és szabadságában, de nemzeti anyagában, egészséges létszámában is él a nemzet!

Ezt gondolva fel, hozta létre az öntudatra ébredett társadalom 1885-ben a nagy gyermekhalandóság ellen küzdő azon egyesületet, mely a haza veszendő gyermekeinek ártatlansága és a keresztényi szeretet kifejezéséül választá jelvényül a Fehér Keresztet, mely alatt kitartó buzgalommal, vallás és nemzetiségi különbség nélkül igyekszünk életben megtartani és hasznos honpolgárokká felnevelni Magyarországon minden elhagyott gyermekét.

E jében győzött a társadalom s tíz év alatt fényes eredményt érve el sok ezer gyermeket mentvén meg egy fenséges asszony védnöksége, ki Szent István elvesztett koronájáért, a haza veszendő gyermekei megmentésében kereste és találta volt vigasztaló örömét — a társadalom legőzvében az előítéletet egyoldalú felekezeti-ségnek, sem titkos társulati szellem befolyásának, melyekkel olykor gyanúsított, tért nem engedvén — de igen is a magas kormány, a hatóságok támogatása mellett, igénybe vevén a bárhonnan jövő jótékonyaságot, melyet teljes mértékben kiérdemelt.

Erről győződve meg Széll Kálmán jog, törvény és igazság szellemétől áthatott kormánya, mely belátta, hogy míg egyrészt a jó belkölvetkezőkép a jó külpolitikának is a jó közgazgatás a melegágya: úgy másrészt a nemzeti anyag állandó gondozása legfőbb nemzeti érdek.

Az 1898. XXI. törvényezikk alapján a nemzeti anyag megmentése céljából szerződésbe lépett a Fehér Kereszt Országos Lelenczház-Egyesülettel, melyek értelmében 0—7 éves korig a hatóságilag elhagyottaknak nyilvánított gyermekeket az egyesület a betegápolási alapterhére felvenni tartozik, 7 év lévén a gyermek testi és szellemi életrevalóságának legváltóságosabb alapvető korszaka.

De valamint a ház czélszerű volta a jó faktól és vihar ellen biztosító, biztosított tetőtől is függ, nehogy a 7 éven felül elhanyagolt nevelés folytán elzúllásnak tegyük ki a jövő nemzedéket, mi ismét erkölcsi kárral járna, az állam támogatása mellett 7 éves korig felnevelt és aztán a község terhére utalt gyermekeket a hatóság támogatásának igénybevételével továbbra is buzgón kell gondoznia a társadalom szerető szívének. Mert csak így lesz teljes a jövőt biztosító üdvös működésünk.

Nagyváradi szab. kir. város és polgárai együttes működésében, mely a Fehér Kereszt Országos Lelenczház-Egyesület gyermekmenhe-

lyét mint házagot pótló intézményt, kapcsolatba hozta szép árvabázisával, ezért az isteni gondviselés áldásos kezeit kell látnunk, mely egyrésztől bizonyára — nem a pusztában kiáltó hangjaként — élénk támogató viszhangra fog találni egy főpapságunknál, melynek hazafisága Szent Istvántól kezdve e hazai földben gyökeredzik és melyre bizonyára méltók az egyesület elnökei és választmányi hölgyei, mely az ártatlan gyermekek honvédő bandériumának legkiválóbb pártfogója, valamint nagybirtokosságunk és e város hű polgárainál, öket lelkesítő hölgyeinél, kiknek elődei a kereszt jelvénye alatt a törökvesz idejében is kivívták volt az egriekkel vetekedő derék nagyváradi nők dicső hirtvét és messze környékbeli vegyes ajku és hitű lakosságnak a Megváltó szavaival a testvéri szeretetet hangosan fogja hirdetni:

»Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket, mert övék e menhely földi menyországa!

Isten után a legnagyobb hála illeti meg azokat, kik e szép mű létesítésének főtenyezői voltak, kiknek élén fáradhatatlan hazafias buzgalommal dr. Bulyovszky József, Nagyváradi szab. kir. város érdemdús polgármester állott.

Azért, midőn e gyermekmenhelyt megnyitottam nyilvánítom, szívem mélyéből ugy a központi egyesület, mint a magas kormány nevében teljes támogatásról biztosítva, hálás köszönetet mondok, kérve a Mindenhatót, hogy e mű létesítőit a haza, trón és emberiség javára sokáig éltesse.

A tetszéssel fogadott beszéd után dr. Bulyovszky József néhány szóval berekesztette az ünnepélyt s a jelen voltak megtekintették az árvaház és a lelenczház helyiségeit.

A lelenczházban már négy kis csecsemő van, akiket anyjuk ápol.

A tiszta ruhába öltöztetett kis babák apró ágyaikban aludtak. Az egész berendezés igen megnyerte a jelen voltak tetszését; különösen a hölgyek néztek meg aprólékosan, nagy érdeklődés mellett.

A megnyitó ünnepén *Tabódy József* orsz. elnök indítványára elhatározták, hogy a gyermekmenhely megnyitása alkalmából táviratilag üdvözlük *Széll Kálmán* miniszterelnököt, gróf *Teleky Géza* védnököt és özv. gróf *Károlyi Alajosné*, orsz. elnököt.

A lakoma.

Délután 2 órakor a sport-téri pavillon nagy termében társas ebédre jöttek össze mintegy ötvenen. Az asztalfőn özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné és *Tabódy József* foglaltak helyet. Mellettük: Dr. *Beöthy László*, *Mezey Vilma*, *Ritoók Zsigmond*, *Bognár Sándorné*, *Schöpllin Ágost*, báró *Gerliczy Félixné*, dr. *Bulyovszky József*, *Molnár Lajosné*, dr. *Nagy Géza*, dr. *Bulyovszky Józsefné*, dr. *Berkovits Feren. cz.* özv. *Grunwald Henrikné*, dr. *Konrád Márk*, *Molnár Lajos*, *Nyíry György*, dr. *Ritoók Géza*, *Huzella Gyula*, *Gyöngyössy István*, dr. *Kornstein Lajos*, *Bordé Károly*, *Bognár István*, *May Sándor*, *Sas Ede*, *Vidosits Gyula*, *Pásztor Ede*, *Salgó Ernő*, *Vadász Gábor*, *Halász Lajos*, dr. *Gyémánt Jenő* ültek.

A gazdag terítékű ebéd közepén felállott *Beöthy László* főispán s felköszöntötte a királyt. Minden kornak meg van az előnye és a hátránya. Sokat hallottunk már korunk hibáiról, — ugymond — de erénye is van. A humanizmus terén az előkorszakokat fölülmulja. Oka ennek talán a kényszer, most többen szorulnak a könyörületre, de mutatja ez a szív és lélek nemességét is. A humanus működés előfeltételei a rendezett viszonyok. Most az áldásos békes korszakot éljük. A koronás felség igényelheti népeinek áldását. (Felállanak.) A békét biztosította. A harszi babérnál többre becsüli a nemzet hékés fejlődését. Élteti a királyt. (Éljenzés.)

Dr. *Bulyovszky József* azokat a tényezőket méltatja, a kik hozzájárultak az ünnep sikeréhez s az humanus intézmény létesítéséhez. Felemlíti a Fehér Kereszt Egyesület országos elnökének és igazgatójának tevékenységét s öket éltette.

Tabódy József elnök hosszabban beszélt s a főispánt s a polgármestert köszöntötte fel. Dr. *Szalárdy* igazgató az egyesület céljának nemességét fejtegeti s élteti a polgármestert.

Dr. *Nagy Géza* kir. ügyész poetikus szép beszédben a hála és jótékonyaság angyalának találkozását fejtegette és özvegy *Echerolles-Kruspér Sándorné* és özv. báró *Gerliczy Félixné* egészségéért iszik.

Dr. *Gyémánt Jenő* a társadalom betegségről beszélt, a melyet a nevelés általánosításával vél gyógyítani. *Ritoók Zsigmond*ot, a »Gyermekbarát« elnökét élteti.

Beöthy László főispán reflektálva a dr. *Nagy Géza* beszédére, özv. *Gerliczyné* és özv. *Echerolles-Kruspér Sándorné*ra, a két árvaház elnökőjére üritette poharát.

Halász Lajos dr. *Berkovits Ferenc*et, dr. *Berkovits Ferenc* pedig az egyesület megalakítása körül buzgólkodott hölgy-választmányt éltette.

A zenét a Bura testvérek kitűnő zenekara szolgáltatta.

Megnyilt az iskola kapuja.

— A községi iskolaszék ülése. —

Megirtuk a mult héten, hogy a polgári fiúiskola igazgatója a közs. iskolaszék utasításához képest csak 50 tanuló vett föl az első osztályba s így 95 gyermek iskola nélkül, az utcán maradt.

Erélyesen felszólaltunk ez eljárás ellen, a szülők, városunk adófizető polgárai érdekében. Felszólalásunknak meg volt a kellő eredménye. Az iskolaszék elnöke azonnal gyűlésre hívta össze a községi iskolaszék tagjait, s a gyűlésen a polgári fiúiskola I. parallel osztályának a felállítását határozta el. Így a 95 gyermek bejutott ismét az iskolába.

*

A gyűlés lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

A község iskolaszék f. hó 9-én, *vasárnap* (?) délelőlt a városháza tanácstermében gyűlést tartott: A gyűlésen jelen voltak: *Bary József*, dr. *Döri Ferencz*, *Gábel Jakab*, *Hegyesi Márton*, *Istvánffy József*, *Kékus Viktor*, *Krúger Viktor*, *Réz Mihály*, dr. *Ritoók Géza*, *Ritoók Zsigmond*, dr. *Tóth Mihály*, *Vaday József*, *Váradai Mór* és *Vidovits Bonaventura*.

Hegyesi Márton elnök ismerteti a kérdést; utal azon körülményre, hogy az iskolaszék több ízben elhatározta már a polg. fiúiskola szükségtelen parallel osztályainak fokozatosan esz-közleendő beszűntetését; nincs miért eltérni jelenleg sem ezen határozattól, annyival is inkább, mert a jelentkező 90 növendékből a polg. iskola tanulóinak osztályonkénti létszámát 70-re felemelve, oda még 20 tanuló felvehető; a többi pedig az elemi iskola V. osztályába való beiratkozásra kényszerítendő. Javasolja, hogy a polg. fiúiskola I. parallel osztályának beszűntetése mellett az olasz-i elemi fiúiskola V. VI. egyesített osztálya szétválasszassék, továbbá a váraljai VI. osztályba beirt növendékek (7) az olasz-i VI. osztályba (23) irassanak át, innen pedig az V. osztályba beirt 66 növendékből 15—20 a váraljai V. osztályba irassék át, az V. osztály Ujvároson is haladéktalanul állítassék fel, javasolja végül a Rét városrészben egy két-két osztályu vegyes elemi iskola felállítása iránt tegyen sürgős javaslatot az iskolaszék.

Ritoók Zsigmond a polgári iskola párhuzamos osztályainak fentartását javasolja, mert a polgári iskola a városi elemet erősíti és egyáltalán nem tartja megengedhetőnek, ha a szülők a népoktatási intézetek igénybevételénél a tanszabadságban korlátoztassanak.

Gábel Jakab a kényszerhelyzetre való tekintetből javasolja csak — ez évre — a I. párhuzamos osztály felállítását, még pedig óradijas tanárok alkalmazása által.

Dr. Tóth Mihály az I. párhuzamos osztály állandósítását kéri a polgári iskola népszerűsítése mellett érvel, kéri egyúttal egy 8-ik tanári állás szervezését s a mennyiség és természet-tudományi tanszékre a pályázat meghirdetését.

Vaday József és dr. Dóri Ferencz szintén az elemi iskolák fejlesztése mellett sorolják fel indokaikat s kéri s a párhuzamos osztály beszüntetését.

Hosszas vita után végül Gábel Jakab indítványát fogadták el, nevezetesen a polgári fiúiskola I. osztálya mellé ez évre, a kényszerhelyzetből kifolyólag felállítják a párhuzamos osztályt s a jelenlegi tanerőknek a min. rendeletben foglalt heti 22 órai kihasználása mellett a fennmaradó 11 óra ellátására óradíjas tanerőket alkalmaznak.

Ily irányú előterjesztés megtételére az elnököket felkéri s egyúttal felhatalmazzák, hogy az elemi iskola V. VI. osztályainak rendezését eszközölje s arról a jövő gyűlésen jelentést tegyen.

Igy még egyfelől a város érdeke is megóvatott, mert a 11 óra ellátása csak 550 forintba kerül, addig a párhuzamos osztály felállítását a szülők kívánsága — habár kétszón is — szintén kielégítést nyert.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Szept. 11. Biharmegyei kórházi választmányának ülése.
Szept. 13. Városi közgyűlés.
Szept. 16. Az első nagyváradai ált. munkás betegsegélyező egyesület rendkívüli közgyűlése d. u. 3 órakor a Zöldfában.
Szept. 19. Meggyűlés.
Szept. 23. Az iparos ifjak szüreti mulatsága a Sasban.

* **Erzsébet királyné emléke.** A két évvel ezelőtt megsiratott, de még ma is gyászolt királyné lelkiüdvéért tegnap az előre jelzett időben mindenütt megtartották a gyászistentiszteletet. A székesegyházban d. e. 9 órakor volt az ünnepélyes gyászmise, melyet dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök mondott. A templomot egészen megtöltötte a gyászoló közönség, melynek sorai között ott voltak az állami és törvényhatósági hivatalok fejei, a közös hadsereg és a honvédség tisztjei.

Olasziban a plebánia templomban d. e. 10 órakor tartotta a nagymiséét Dencs János cz. kanonok, esperes-plebános. Ezen a gyászmissén jelentek meg a Biharmegyei nőegylet tagjai is. A választmányi tagok Sal Ferenczné lakásán gyűltek össze s onnan vonultak testületileg a Barátok-templomába özv. Gerliczy Félix báróné sz. Korniss Lujza vezetése alatt. A templomban az »Örökimádás« temploma javára gyűjtést eszközöltek.

A Szent László-templomban d. e. 9 órakor mondott dr. Vucskics Gyula plebános gyászmissét, mely alatt Schwarcz Gézáé sz. Beroldingen grófnő és Kugler Rózsika eszközöltek gyűjtést az »Örökimádás« templomára.

*

Erzsébet királyné elhunyt alkalmából tegnap hivatalos gyászistentiszteletet tartottak a budavári koronázó templomban, amelyet fényes gyászpompával ékesítettek fel. A ravatalnál és a főhajó mentén a koronaórság tagjai alkottak sorfalat; magát a ravatalt a koronázási jelvények és az ország czimere ékesítették.

Tíz órára zsufolásig megtelt a templom gyászoló közönséggel, amelyben a társadalom minden osztálya képviselve volt. Ott voltak: Széll Kálmán miniszterelnök vezetése alatt az összes Budapesten tartózkodó miniszterek. A főrendiház és a képviselőház elnöksége s számos képviselő, Bánffy Dezső báró főudvarmester, Lobkovitz hadtestparancsnok, Rohonczi térparancsnok és mintegy ötven törzstiszt. Az egyetemi karok képviselői, konzulátusok és a közélet számos kitünősége.

A gyászistentiszteleten Vaszary hercegprimás pontifikált fényes segédlettel. Mise alatt a templomi ének- és zenekar Vavrincz Mór rekviemét adta elő. Magán gyászadalokat: Pálmainé, Farkas Ilona, Krepsky Károly és Juhász Ferencz énekeltek.

* **Keresztfeltétel a koldusápoló intézetben.** Palotay László kanonok áldozatkészségét és jó ízlését hirdeti az a csinos, góth stílusú kápolna, mely a koldusápoló intézet kertjében emelkedik s nemsokára készen átadható lesz a híveknek. Kisasszony napján délelőtt 11 órakor ünnepelték meg az előrehaladt építkezésnek egyik legfontosabb pontját: a kereszt feltételét. Erre az alkalomra megjelentek az épített Palotay László kanonokon kívül Vinkler József nagyprépost cz. püspök, Felser Antal kanonok, dr. Szemethy Géza, Mayer Antal, Makucz Ernő, dr. Bozóky Alajos, dr. Molnár Imre, Frankó Endre, Bösztörményi Géza, Bereczky Géza, Tóth Márton és szép számu közönség.

Palotay László kanonok megáldotta a keresztet, azt föltették a torony csúcsára s akkor Sztarill Ferencz építész egy segédje ősi szokás szerint egy-egy pohár bort üritett a pápára, királyra, Schlauch bibornokra, Vinkler püspökre, Palotay Lászlóra a koldusápoló intézetre, Nagyvárad közönségére s a polgárok közötti egyetértésre és Sztarill építészre. Minden egyes áldomás után a poharat — szintén ősi szokás szerint — ledobta a magasból. Az áldomások után a közönség felment az építő állványokon a kereszthez, köztük elsőnek haladt fiatalos kedvvel, minden támogatás nélkül a 80 éves Vinkler József püspök. Az agg püspök ruganyos járása és vidám hangulata adott példát a fiataloknak is.

* **A színház megnyitása.** A városi tanács tegnap délután hosszasan tanácskozott a színház megnyitásának a kérdésével. Az igazgató kérelmére sürgősen megrendeltek egy hatás világitó villamos gépet. Azon panasz tárgyában, hogy az öltözők szükek s az ezek mellé helyezett tűzoltókat a színház másik részére, a kapus lakása helyére tegyék át, megbízták Komlóssy József tanácsnokot, a főmérnököt és a főkapitányt, hogy vizsgálják meg a dolgot. A telefont bevezetik az igazgató irodájába. — A színház megnyitására nézve teljesen elfogadta a tanács a szűkebb bizottság propozícióját s azokat hívják csak meg az ünnepélyre, akiket a bizottság megjelölt. — Elfogadták a főkapitány által kidolgozott színházi közrendészeti szabályzatot.

* **A megcsipett tolvaj.** Sokat szeretett volna Popa Gábor magyar-csékei oláh legény vásárolni, azonban mindaz egy koronából nem telt ki. Egyszerre Ferencz Ignác szabó sátra előtt állott meg, a hol egy kifüggesztett mellény nagyon megtetszett neki. Sokáig nézegette, azonban mindhiába, mert három forint volt az ára s annyi bizony kopott bugyellárisából nem telt. Minthogy a dolog szép szerivel nem ment, egyet gondolt és egy váratlan pillanatban a mellényt leemelte és a kapátja alá dugva szaladni kezdett. Azonban a nagy tömegben nem tudott elillanni s alig pár lépésnyi menekülése után nyakon csípték a tolvajt.

* **Templom ünnepek.** Nagy örömmünnepe volt a Körös-Tarjániaknak idei templom-ünnepük. — Vasárnap, Mária nevenapján volt ugyanis Paduai sz. Antal szobrának megáldása. E szentnek tisztelete valóságos áldás, mely a szegényeknek kenyeret és minden tisztelőjének a legtisztább lelki örömet okozza. Látni ezt a gyönyörű szobrot, igazán szíve mélyéig meghatja a szegénysorsu hívek nagy áldozatkészsége a szemlélőt, mert bármely nagyvárosi templomnak is disze volna ez a hatalmas, szép szobor. E plebánián igazán egygyé van forrva a szerény, de nagy buzgalmu plebános az ő szegény, de élő hitű híveivel. Nagyban emelte az ünnep fényét és a hívek örömét, hogy az ünnep hosszas és terhes funkcióját Bunyitay Vincze apát-kanonok vállalta el, kit messze környék papságának segédlete vétt körül. — Részt vett az ünnep fényének emelésében a szomszéd Gyires község nagytekintélyű gör. szert. katolikus esperes-plebános, Botta Sámuel is. Az ünnepi szónoklatot dr. Némethy Gyula theologiai tanár tartotta a tőle szokott mély tudással és lelkesítő hazafias hévvel beszélve a Mária kultuszról. A szobor megáldásánál Pálffy Béla hitoktató tartott rövid paranezist. A hívek nagy számban járultak a szentségekhez s délután plebánosuk vezetése mellett indultak vissza a szép ünnepélyről. — Szent-Jóbbon Kisasszony napján volt a bucsu, mely ősrégi időktől fogva valóságos zarándokhelye ilyenkor a környéknek. A szentségeket négy pap szolgáltatta ki a híveknek, buzgón fáradvan velük kora reggeltől délig. A nagyhatású szent beszédet Szében Gyula tartotta, mély és maradandó hatást keltve az összegyűlt hívek nagy tömegében. Híveiket itt is a plebánosok vezették, Rózenberszky, Szében, Lahner, és tartották fenn köztük a példás rendet.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** Mint már júliusban megírtuk, szeptember 20-án Tisza Kálmán Nagyváradra jön s beszámoló tart. A beszéd elé érhető kíváncsisággal tekint az egész ország, csak aztán ne legyen akkora a csalódás, mint volt a fia, Tisza István gróf beszédénél. A szabadelvű párt különben már mozog: szerdán d. u. 5 órakor a Széchenyiszállodában a beszámoló módozatainak megállapítása végett értekezletet tartanak.

* **Árverezik a várost.** Nagyvárad városa nemcsak díszes palotát emeltetett az állami főreáliskolának, hanem még évenként 8000 koronát és tüzelő szert ad. Ezzel az összeggel már jó idő óta hátralékban van a város most már 28,000 koronát követel a miniszter, még pedig azon fenyegetés mellett, hogy ha október hó 1-ig meg nem fizeti a város ez összeget, végrehajtatja a várost. A tanács előterjesztéssel éla kultuszminiszterhez s kéri, hogy a jövő évi április hó 1-ig engedjen haladékot a fizetésre.

* **Csak azért sem.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága utasította a városi tanácsot és az iskolaszéket, hogy a községi polgári fiúiskolánál az I. osztály mellé parallel osztályt állítson fel, mert 90 gyermeket visszautasítottak a felvételtől. Az iskolaszék elhatározta a parallel osztály felállítását, a városi tanács azonban tegnap délután kimondotta, hogy nem fogja a parallel osztályt felállítani, hanem az olasz-i elemi fiúiskolánál szétválasztja az összevont 6-6. osztályt s akik kimaradtak a polgári iskolából, ezen osztályba járjanak. — Azt hisszük, hogy a közgyűlés másként határoz, mint a tanács. Már csak inkább kell áldozni a közoktatásra még pár száz forintot, mint 300 frtos lóval hordatni a szemetet az utcákról.

* **El Boszniába!** Szombaton d. u. mentek a 39. gyalogezred 2. zászlóaljának tisztjei és legénysége Boszniába. Künn volt a pályaudvaron a helyőrség egész tisztikara. Ott voltak: Lovetto Károly altábornagy, a 17. hadosztály parancsnoka, Latscher Viktor dandárnok, a 38. dandár parancsnoka, Aluich ezredes ezredparancsnok, Wanka ezredes, Laush és Vuic őrnagyok, a 19. tüzérezred tisztjei testületileg Marschner őrnaggyal élükön, Lőrincz honvéde ezredes a honvéd tisztok élén. Major Miklós őrnagy, a hadapródiskola parancsnoka stb. A Boszniába menő zászlóalj Zerlike Emil őrnagy parancsnoksága alatt áll; századparancsnokok: Teutsch, Krétsy, Reznicek és Klein századosok, kik a többi elutazó tiszttel együtt sokáig beszélgettek Nagyváradon maradó bajtársaikkal. Lovetto Károly altábornagy rövid beszéddel bucsuzott el tőlük, azután a háromszáz főnyi legénység ehelyezkedett a kocsiokban s 4 óra 30 perczkor elhagyták Nagyváradot. A katonazenekar a Rákóczy-indulóra zendített rá, a közönség éljenzett, míg az elutazók meglehetősen prózai hangulatban, kedvetlenül néztek vissza Nagyváradra; csak ketten adtak kedves költői vonást a mogorva képnek: egy mosolygó kis babaasszony: Krétsy kapitány felesége, ölében egy kis síró babával.

* **A póruljárt mezőőr.** Hegyköz-Ujlakon a mezőőr hivatalos működésén kívül nagy ellenése a mezőn legelésző tapsifüleseknek. A mikor csak lát egyet és öt nem látja senki, az az ő puskájának az áldozata. Azonban a minap póruljárt. Épen lesett, mikor a puskájára támaszkodva, a fegyver ismeretlen okból elsült és a sörét a két ujját egészen ellőtte. A szerencsétlenül járt mezőőrnek bizonyára elmegy a kedve a nyulpecsenyétől.

* **Kibuvó a fizetés alól.** Mikor a színház helyének megállapításáról volt szó, a Bémer-tér körül lakó háztulajdonosok kisebb-nagyobb összegeket irtak alá hozzájárulásként, ha a színház a Bémer-téren épül fel. Most már idestova készen lesz a színház s elkövetkezik az aláírt hozzájárulás fizetésének az ideje. Egyes háztulajdonosok azonban most kifogást emelnek hogy kibujjanak a fizetés alól. Azt kifogásolják, hogy a város felépítette a Bazár-épületet körül boltokkal s így most nem hogy előny lenne rájuk nézve a színház közelsége, hanem a Bazár miatt nem tudják a bolthelyiségeiket értékesíteni. Elvannak készülve a perre s már egyik-kiváló ügyvéddel tanácskoztak is.

* **Szerencsétlenség a vadászaton.** A nagyszalontai tudósítónk telegrafálja, hogy ott tegnap a vadászaton nagy szerencsétlenség történt. A lesen álló vadászok egyikének a fegyvere véletlenül elsült és Varga Zoltán, nagyszalontai földbirtokost és takarékpénztári titkárt arcon érte. Három sörét furódott Varga arcába, a kit vértől elborítva rögtön hazaszállították és gondos ápolás alá vették.

* **A betörő cigánybanda.** Nap-nap mellett hallatszik, hogy Biharvármegyében a kóbor cigányok egyre garázdálkodnak, lopnak, betörnek sőt még a személybiztonságot is veszélyeztetik. Egész bandák járnak 3-4 szekéren is és a merre csak mennek, mindenütt fosztogatnak.

Oláh-szent-miklósi tudósítónk hasonló esetet ír nekünk. Pénteken délután négy szekéren egész cigány karaván vonult be a kis faluba. Mikor letelepedtek a cigányok, mind széjjel széledtek a faluba, hogy lophassanak. Azonban a lakók és a hatóság emberei erőlyes és szigorú felügyelete megakadályozta egy néhány csibe, rucza és liba s hasonló könnyű uton szerezhető élelmiszerek elemelésében. Más szóval nappal nem ment az üzlet.

Mikor már beesteledett, néhány kormos legény kikémlelte Vancz Miklós ódavaló módos gazda háza környékét. A gonosz nép, mikor

már az egész környék aludt, kiveszelték a mikor az éjjeli őrzőket más utcába vonult. Ez alatt Vancz Miklós lakásába az utcáról betörtök s a nélkül, hogy valaki észrevette volna őket, az egész szobát felforgatták. A feltört ládákból okmányok közé rejtett kész pénzt vagy 206 korona értékben, továbbá 32 párnát, 2 vég vásznat és még számtalan értékes házi eszközt elloptak.

Mikor a gazda reggel bement a szobába, csak akkor látta a nagy pusztulást; az egész szoba fel volt forgatva s a szétszórt okmányok a láda mellett hevertek. Rögtön jelentést tett a hatóságnál s a gyanu a kóbor cigányokra esett, a kik már akkor a hetedik határon jártak. A széleskörű nyomozást megtették s kutatják mindenfelé s azt hiszik, hogy a betörő banda Nagyvárad felé vette az útját. Eddig még nem jutottak nyomra, azonban valószínű, hogy ma-holnap hurokra kerül az egész zsvány karaván.

* **A becsapott segédjegyző.** Kovács Endre dragonyesi jegyző két szép pej lovával beküldte Weisz Miksa segédjegyzőjét, hogy azokat a nagyváradon vásárolja el. A szép lovaknak, melyek testvérek között is megérték 200 pengőt, nemsokára akadt vevőjük. Két cigány lókupecznek nagyon megtetszett a két nemes állat és rögtön alkudozni kezdtek a tapasztalatlan segédjegyzővel. Nemsokára meg volt az alku. Ugy egyeztek meg, hogy adnak 150 forintot és még két lovukat is ráadásul. Azonban míg a passzusokat átírták és kicserélték volna, a két notórius gazember a lóval tovább állott s most sem 150 forint, sem pedig a két pej ló nem volt s pusztán a két gebét hagyták cserébe. A megrémült fiatal ember rögtön jelentést tett a rendőrségnek, azonban a gazembereket még eddig nem sikerült megcsipni.

* **Uj zenetanító.** Városunk zenevilága egy új munkaerőt nyert a napokban. Vigh Károly nyug. színházi karnagy városunkban telepedett le s azzal az elméleti és gyakorlati képzettséggel, mit nagyobb magyar színházaknál szerzett, — hegedűben és zongorában órákat vállal. Jelentkezéseket lakásán (Széchenyi-tér 236.) fogad el.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő távirataink szólnak:

Németország joga.

Páris, szept. 10. (Saját tud. távirata.) A »Figaro« elismeri, hogy Németországnak, minthogy követét meggyilkolták, különös elégtételre van joga. Németország a többi hatalmak csapatainak visszavonulása után is erős helyőrséget fog hagyni Pekingben, a hová Waldersee csapatainak élén ünnepélyesen be fog vonulni.

Francia lapok Peking kiűritéséről.

Páris, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) A nagy lapok daczára az orosz-francia szövetségnek, mind Peking kiűritése ellen irnak. A »Temps« vezércikkében azt mondja, hogy nem volna ügyes dolog addig kivonulni, míg a béketárgyalások alapja nincs megállapítva.

Orosz protektorság.

Pétervár, szept. 10. (Saj. tud. táv.) Feltűnést kelt a »Rosszija« czikke, melyben követeli, hogy Oroszország vegye át a protektorságot Mandzsuoorszag fölött és az ottani kínai csapatokat, melyek az oroszok ellen küzdöttek, fölkelőknek tekintsék és a hadijog szerint büntessék.

A szövetséges csapatok Pekingben.

Páris, szept. 10. (Saj. tud. távir.) Delcasse külügyminiszter ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy a szövetséges csapatok a béke megkötéséig Pekingben maradnak.

Azonban nincs kizárva, hogy Oroszország visszavonul, mely akciójában azonban egyedül marad.

A császárt hazahívják.

London, szept. 10. (Saj. tud. táv.) Li Hung Csang herceg táviratilag felkérte a császárt és anyacsászárnét, hogy sürgősen Pekingbe térjenek vissza.

Takács Zoltán és büntársai.

A nyomozás.

A fővárosi rendőrség még mindig lázas tevékenységgel folytatja a vizsgálatot a bankóhamisítók ügyében.

Jeszenszky detektiv-főnök helyettes rendelkezésére tegnap még néhány detektiv elutazott Sárospatakra. Jeszenszky Sárospatakról tegnap Sátoralja-Ujhelybe ment, a hol állítólag szintén voltak Takácsnak büntársai. A detektiv-főnökhelyettest a járási szolgabíró és a csendőrség is támogatják kutatásaiban.

Eddig megállapították, hogy Takácsnak ugyszólván az egész Alföldön voltak büntársai. Különösen Mező-Turon, Hódmezővásárhelyen, Békés-Gyulán, Csabán, Kecskeméten, Szolnokon és Csongrádon voltak élénk összeköttetései.

A nyomozás leginkább a tájakon folyik, mert állítólag több tanyán vannak bankóprések elrejtve.

A vizsgálat előrehaladását nagyban előmozdította Szabó Sándor sárospataki gazda vallomása, a ki igen töredelmes és részletes vallomást tett. Szabó a fiát is kiszolgáltatta a törvény embereinek. Bevallotta, hogy Takács az Imre fiával június hó közepe óta gyártotta a hamis bankókat a Sárospatakon kívül eső tanyán.

Az öreg Szabó állítása szerint ott 243 darab százast gyártottak, Takács Zoltán azonban csak akkor akart velük osztozni, ha értékesítették már a hamis bankókat. A vizsgálat eddigi adataiból következtetve, még egy egész csomó letartóztatás várható.

Előzetes letartóztatás.

Dr. Takács és négy büntárs: Bálint Ferencz, Csapó József, Oravetz János és özv. Kordáné tegnap óta már tudvalevőleg a törvényszék fogházában vannak.

A vizsgálatot dr. Fleischer Kornél bíró folytatja ellenük, a ki még tegnap nyomban ki is hallgatta valamennyiüket. Takács és a többiek is épp úgy vallottak, mint a rendőrség előtt. Rövid kihallgatásuk végével a vizsgálóbíró határozatot hirdetett ki előttük, elrendelvén az előzetes letartóztatást mind az öt fogolylyal szemben.

A határozatot dr. Takács és a védője: dr. Vaisz Sándor megfelelebbzték és írásos felfolyamodást nyújtott be a többi vádlottak védője: dr. Hellebrand is.

A törvényszék a bejelentett felfolyamodások következtében, valószínűleg még ma határozni fog a fogság kérdésében, de nem szenved kétséget, hogy csak megerősíti a vizsgálóbíró döntését.

EGYESÜLETEK

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmánya tegnap d. u. 5 órakor gyűlést tartott a vármegyeház kistermében. Jelen voltak: dr. *Beöthy* László főispán, elnök, dr. *Karácsonyi* János alelnök, *Cseplő* Péter muzeumi igazgató, *Bereczky* Géza pénztáros, *Középegy* Gyula ör., dr. *Némethy* Gyula titkár, dr. *Bozóky* Alajos, *Sipos* Orbán, *Géczy* Lajos, *Baróthy* Pál vál. tagok. Két örvendetes esemény szerepelt a gyűlés tárgyai között: az egyik, hogy 1900-ra az egyesület *államsegélyt* kapott 400 korona értékben, a másik *Karácsonyi* alelnökjelentése volt a *bihari ásatások* eredményéről, melyben arra következtet, hogy a bihari Földvár egy része *dák sánczépítmény* volt, melyre az Árpádok korában keresztény község épülhetett. A jelentés egyébiránt meg fog jelenni az Archaeologiai Értesítőben. Ajándéktárgyakkal a következők gyarapították az egyesület gyűjteményeit: Szegedi Lajos albiró, özv. Szűcs Imréné, Molnár János gyógyszerész, Mandel Elek téglagyári felügyelő, Józsa András főorvos. Ezuttal sorra került az is, hogy még julius derekán *Hock* János, a *Nemzeti Szalon* elnöke lefénképezte a muzeum két kolosszális festményét az egyesületi elnök engedelmével egy megjelenendő műtörténeti dísmű részére. A két festmény: Ulászló és Zsigmond találkozója, Bihari Sándortól, továbbá: Mátyás király Bécs előtt, Koroknyai Ottótól. Ha majd ez a dísmű megjelenik, akkor némely váradiai is észre fogják venni, hogy milyen értékes képtár van a muzeumban. Mert eddig még nem látszanak tudni.

IRODALOM.

A Petőfi-Társaság ülése. A nyári szünet után tegnap tartotta a Petőfi-társaság első elővasó gyűlését.

Bartók Lajos üdvözlő beszéde után *Szana* Tamás olvasott fel Giacomo Fravretisról, a kitűnő olasz művészről, majd *Makai* Emil mutatta be *Koroda* Pálnak »Barátságból« című versét.

Rendkívül érdekes volt az utolsó felolvasás, *Bartók* Lajos ugyanis bemutatott néhány részletet Kéry Gyulának gyűjtéséből, amely Petőfi életének megkapó s eddig teljesen ismeretlen mozzanataira vonatkozik. Kéry a nagy költő iránt érzett igaz lelkesedésből, utóbb már a Petőfi-társaság megbízásából bejárta mindazokat a helyeket, ahol Petőfi valaha megfordult s mindenütt kutatva, nem csak igen érdekes relikviákra bukkant, hanem sok helyen, még élő tanuktól oly részleteket hallott s jegyzett le a nagy költő életéből, a melyek lényegesen hozzájárulnak ahhoz, hogy Petőfit a maga teljes nagyságában, teljes egyéniségében láthassuk. A relikviák között vannak levelek, versek kéziratok, ruhák, miket Petőfi viselt, almárium, az a nyoszolya, a hol Petőfi Sándor és öcséje születtek stb.

Igazságszolgáltatás.

A daralopók. Gerle Krácsup napszámos ember Geiszt Vilmos Görbedi malomtulajdonos malmában volt alkalmazva, mint szolga. Minden délben a felesége, szül. Máty Floare hozott neki ebédet s a hozott edényeket rendszeren egy tarisznyába újra hazavitte. Egyszerre azonban, midőn az asszony a hóna alatt a tarisznyával éppen hazafelé indult, a gépész gyanusnak találta a dolgot és a szolga felé fordulva azt kérdezte, hogy mit visz a felesége a tarisznyában. A szolga zavartan felelt. Erre a gépész az asszony után szaladt, elvette tőle a tarisznyát, melyben mintegy 3 korona értékű darát talált. A gépész jelentést tett a tulajdonosnál, ki bíróság elé hozta az ügyet. Tegnap tárgyalta a kir. törvényszék a két czinkos lopását s bűnösnek találván őket Gerle Krácsunt 3 heti, míg feleségét, mint másodrendű vádlottat 3 napi börtönre ítélte.

TANUGY.

A beiratás eredménye a községi iskolákban.

Nagyvárad város községi iskoláiba szeptember első 7 napján beirattak:

a polgári fiúiskolába: 281 tanuló.
Tavaly: 338 »

apadás: 57 tanuló.

a polgári leányiskolába: 233 tanuló.
Tavaly: 198 »

szaporulat: 35 tanuló.

Az I. osztályokba:

Olasziban:	66 fiu,	85 leány
Ujvárosban:	74 »	72 »
Váralján:	52 »	46 »
Csillagvárosban:	16 »	19 »

Összesen: 208 fiu, 222 leány.

A II. osztályokba:

Olasziban:	65 fiu,	57 leány.
Ujvárosban:	83 »	60 »
Váralján:	32 »	57 »
Csillagvárosban:	16 »	15 »

Összesen: 196 fiu, 189 leány.

A III. osztályokba:

Olasziban:	63 fiu,	43 leány.
Ujvárosban:	81 »	57 »
Váralján:	58 »	54 »

Összesen: 202 fiu, 154 leány.

A IV. osztályokba:

Olasziban:	51 fiu,	37 leány.
Ujvárosban:	71 »	46 »
Váralján:	41 »	38 »

Összesen: 163 fiu, 120 leány.

Az V. osztályokba:

Olasziban:	66 fiu,	— leány.
Ujvárosban:	— »	— »
Váralján:	18 »	15 »

Összesen: 84 fiu, 15 leány.

A VI. osztályokba:

Olasziban:	25 fiu,	— leány.
Ujvárosban:	— »	— »
Váralján:	7 »	5 »

Összesen: 32 fiu, 5 leány.

Az ismétlő iskolákba:

Olasziban:	15 leány.
Ujvárosban:	56 »
Váralján:	21 »

Összesen: 92 leány.

Az összes osztályokba beiratkozott:

1166 fiu,	1030 leány.
tavaly: 994 »	842 »

szaporulat: 172 » 188 »

Összesen: 360 tanuló.

A nagyvárad-ujvárosi róm. kath. fiú-iskolában a »Veni Sancte« f. hó 8-án, Kisasszony napján volt. Szent mise után a tanuló ifjuság visszament tanítóinak vezetésével az iskolába, a hol az iskola igazgatója buzditó beszédet intézett az ifjusághoz. Beszédjében felemlítette, hogy azzá lesz minden tanuló, a mivé a szülői körben és az iskolában idomul. A pajkos, daczos, rendetlen és engedetlen gyermekből nem igen lesz derék, pontos, munkás, rendszerető jó ember. A gyermekeknek és különösen a tanítói karnak kitartást kívánva, a tanévet ünnepélyesen megnyitotta. E szép ünnepélyen jelen voltak: *Békésiné* Fülöp Pirokska, *Bércziné* Hubert Paula, *Janky* József és neje gr. *Beroldingen* Mária, *Csatáryné* Láng Irma, *Krüger* Viktor és *Krüger* Aladár.

A zeneiskolai beiratások.

A nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete által fentartott nyilvános zeneiskolába beiratkozott 48 fiu és 44 leány, összesen 91, a múlt évihez szaporulat: 19 tanuló.

Ezek közül:

A zongora tanszakra	46,
a hegedű »	38,
a celló »	2,
a nagybőgő »	1,
a czimbalom »	4,
a fuvola »	1,
Összesen:	92

tanuló iratkozott be. Beiratkozni még mindig lehet a Réz Mihály irodájában.

Beiratások az ipariskolába.

Az ipariskolai beiratások serényen folynak, úgy, hogy némely osztályok létszáma már is teljes és így a mesterek óhaja az iskolába járás idejét illetőleg már ezentul nem lesz teljesen figyelembe vehető. A délelőtti órákban mindamellett kevesen iratkoznak s így még ez az idő aránylag a legcélszerűbb bizonyos különleges kívánalmak bejelentésére. Több eset fordult elő, hogy a szülők saját gyermekeiket mint tanonczaikat évekig mesterségükben tanították, az ilyeneket most az igazgatóság lajstromoztatja, hogy ellenük a kellő lépéseket megtehesse.

SZINHÁZ.

Az iparos ifjak színi előadása. Szombaton és vasárnap este folyt le az iparos ifjak egyrésze által előadott »Virágfakadás« s utánna »A betyár kendője« cz. népszínmű. A szereplők közül különösen ki kell emelnünk *Benedek* Antalt, ki a Virágfakadásban *Laczi* szerepét kreálta. A többi szereplők elég jól játszottak mindkét darabban. S.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából fordította: K-6.

40.

VIII.

— Istenem . . . hát mégis igaz . . . kiáltott Lucie.

Zokogás szakította félbe szavait.

Jakab hozzá lépett, szeliden megfogta egyik kezét s mikor kissé lecsillapultnak látszott, így szólt gyöngéd hangon:

— Tudtam, hogy nagy bánatot okozok önnek, de nem jobb-e így, mintha másoktól tudta volna meg? Mert, bármily erős a csapás, jobb ha egy jó barát kezéből jön. De még más mondanivalóm is van.

Én beszéltem utóljára atyjával, a mikor megkértem az ön kezét. Akkor ön a világ szemében gazdag örökös volt és én is szép vagyont kaptam volna atyámtól. Most önnek nincs semmije, én szintén csaknem tönkrementem. Az ön atyjához letett kétszáz ezer frank nővérem hozománya volt, én pedig atyámmal osztottam volna a birtokon. Nővérem a menyegző előtt áll, én tehát lemondok az ő javára az én részemről s így nekem, míg atyám él, jóformán semmim sem lesz. Nos, én ismétlem önnek ma, a mit egy héttel ezelőtt mondtam: akarja-e, hogy együtt próbáljuk meg vagyonom visszaszerzését, akarja-e, hogy együtt dolgozva, együtt kezdjük új életet? Lucie, akar-e nőmmé lenni?

A leány szemei könyekkel teltek meg, mialatt Jakab beszélt; szíve repesett az örömtől. Óh, ha csak szívére hallgatott volna, mint

vetette volna magát Jakab karjaiba, mily örömet rebegte volna: igen!

De elfogadhatta-e Dubreuil ajánlatát?

— Nem, Jakab, ön lehetetlent kíván tőlem.

Elfogadhatnám-e én az ön becsületes nevét az én megbélyegzett nevem helyett. Lehetnék e neje annak, kit atyám tett tönkre? Nem, Jakab, én visszaadom önnek a szavát. Menjen atyjához, vigye meg neki a szomorú hírt, vigasztalja őt, de engem feledjen el. Csak azt kérem ön-től: ne átkozza nagyon szegény atyám emlékét. Én sajnálom őt, de vádolni nem tudom.

Menjen vissza Jakab oda, hol őnt várják. Tartsa meg ha lehet az együtt töltött hónapok kedves emlékét... én sohasem fogom elfeledni nemes becsületességét...

(Folyt. köv.)

SPORT.

Czélövés. A polgári lövöldében augusztus 26, szeptember 2. és 8-án a három lövészetben kilőtt 870 lövés közül kört talált 479—2614 kör, 83 taraczk és 21 mély lövéssel.

Tizenegyes kört lőttek: Mezey Mihály 6, Aufricht Alajos 6, Kunz Gusztáv 3, Berger Ignác, Kálmán Sándor és Vomácska József egyet-egyet.

Tizenkettős kört lőttek: Mezey Mihály és Aufricht Alajos kettőt-kettőt.

Díjat nyertek mélylövésre: Aufricht Alajos és Mezey Mihály.

Körlövésre: Mezey Mihály és Kunz Gusztáv.

TAVIRATOK.

A király a hadgyakorlaton.

Bécs, szept. 10. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége ma kíséretével együtt Bécsből a galicziai hadgyakorlatokra utazott.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécs, szept. 10. (Saját tud. távirata.) Széll Kálmán miniszterelnök ma Bécsbe érkezett.

Erzsébet-gyász Bécsben.

Bécs, szept. 10. (Saját tud. távirata.) Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából Ő Felsége és az uralkodóházak itt időző tagjai jelen voltak a Hofburg plebánia templomában tartott vigiliákon.

Zavargások Boszniában.

Szerajevó, szept. 10. (Saját tud. t.) Bosznia és Hercegovina néhány nagyobb városában, mint Mosztárban, Bihácsban, Travnikban stb. a szultán jubileuma alkalmából komoly zavargások voltak.

Ugyanis a hatóságok a mohamedánoknak eleinte megengedték, hogy küldöttséget meneszthessenek Konstantinápolyba, hogy házaikat fellobogózhassák és kivilágítsák. A jubileumot megelőző nap azonban Szerajevóból ellenrendelet érkezett, mire a helyi hatóságok a fellobogózást és kivilágítást eltiltották.

A mohamedán lakosság mindennek daczára »Cok jasa padisa« (éljen a szultán) feliratu zászlókat tűzött ki. Erre a csendőrök vonultak ki és letépték a lobogókat.

A komolyabb zavargások este voltak, midőn a csendőrség behatolt a mohamedán templomokba és házakba s a gyertyákat és lámpákat kioltották és az ablakokból a gyertyákat kidobálták.

A lakosság Mosztárban komoly ellentállást fejtett ki, úgy hogy 4 zászlóalj katonaságot kellett rekvirálni. A dulakodásban egy csendőr életveszélyesen megsebesült. Igen sok mohamedánt letartottak.

Travnikban szintén komolyabb zavargások voltak, úgy hogy katonaságnak kellett közbelépni.

A román-bolgár konfliktus.

Szófia, szept. 10. (Saját tud. távir.) Ugy a fővárosban, mint a vidéken még mindig nagy agitáció folyik a kedélyek felizgatására. Ruszcsukból mintegy 200 előkelő polgár aláírásával memorandumot küldtek a miniszterelnöknek, melyben arra kéri, hogy lépjen fel erélyesen a bolgár-román konfliktusban, minthogy Bulgária polgárai nem nézhetik nyugodtan, hogyan inzultálják és fenyegetik hazájukat.

A kormány félhivatalosa, a »Narodni Prava« így ír: A román hatóságok még mindig üldözik honfitársainkat. Nem akarunk szólni a román rendőrközegek brutalitásáról, mely közmondásossá vált, csak konstatáljuk, hogy a román kormány türi honfitársaink bántalmazását és üldöztetését. Ha már a kötelesség arra kényszerít bennünket, hogy mint jó szomszédok, passzív nézői maradjunk e barbárságnak, azt azonban követeljük kormányunktól, hogy Románia vad eljárása ellen erélyesen felszólaljon.

Egy állatszeliidítő tragédiája.

Besztercebánya, szept. 10. (S. t. táv.) A szomszéd Zólyom-Radványban tegnap végzetes szerencsétlenség történt. Clott János állatszeliidítő tegnap a medve ketreczben mutogatta a közönségnek izgató produkcióit, a mikor egyszerre a medve felbőszült, neki támadt az állatszeliidítőnek s darabokra tépte. Egy rendőr jól irányított puskalövéllyel leterítette a nagy vadat, azonban már akkor későn volt, az állatszeliidítő kiszenvedett.

A dél-afrikai harcztérről.

Fokváros, szept. 9. (Saj. tud. táv.) Jó forrásból hire jár, hogy a németalföldi vasutársaságnak Pretóriában lefoglalt iratai közt a társaság amsterdami vezetőségével váltott számos oly irat van, a melyek azt mutatják, hogy a társaság tényleges hadviselő volt a búrok részén. A társaság műhelyeit ágyujavításokra és ágyugyártásra használta és a csapatoknál lévő alkalmazottainak fizetését tovább is kiadta. Azonkívül a Fokföldre és Natalba vezető vonalakat üzemben tartotta, míg azok a búrok kezében voltak, de szétrombolta, mihelyt a búrok kénytelenek voltak visszavonulni.

A búrok nagy veresége.

London, szept. 10. (Saját tud. táv.) Egy Rietfonteinből érkezett távirat szerint az angolok egy ügyes manőverrel kikergették Botha tábornok seregét a Lydenburgot környékező hegyekből. A búrok mind menekültek és a meglepett csapat az ágyuit is a harcztéren hagyta. Botha tábornok a nagy csapás fölött kétségbeesett s a nagy katasztrófa hírére Krüger és Steyn Bothával menekültek. Hamilton angol tábornok éjjel-nappal egyre üldözi a búrokat.

A szén-munkások sztrájkja.

New-York, szept. 10. (Saját tud. táv.) A szénmunkások nemzeti bizottságának egyik tagja oda nyilatkozott, hogy a munkaadókkal fölmerült viszály elintézésén fáradoznak, de utasították a munkásokat, hogy a sztrájkra készen álljanak.

KOZGAZDASAG.

Szőlőbirtokosok gyűlése.

Nagyvárad város szőlőbirtokossága, dr. Sipos Árpád hegyközségi elnök vezetése mellett, szombat délelőtt 10 órakor értekezletet tartott.

Az értekezletet választmányi ülés előzte meg, melyen több kisebb tárgy elintézése után a hegybíró jelentését elfogadták s elhatározták, hogy f. hó 29-én közgyűlést tartanak, melynek legfőbb tárgya, a szüret idejének meghatározása lesz. Felkérték ezek folytán Márkus János hegybíró, hogy a szőlő érettségi fokáról szerezzen magának meggyőződést s a közgyűlésen, a szüret idejére nézve tegyen előterjesztést. Ezután a választmányi ülés értekezletté alakult.

Dr. Sipos Árpád elnök, a szép számban megjelent szőlőbirtokosok előtt kifejté az értekezlet célját. Budapesten a kormány védnöksége alatt »Első magyar borbizományi és értékesítési részvénytársaság« czímmel egy oly intézmény van alakulóban, mely célul tűzte ki az olasz bor kiszorítását s a magyar bortjelleget megőrzésével ismét európai hirre akarja emelni s annak megfelelő piacot akar teremteni. Ajánlja e szövetkezetet s felkéri a birtokosságot, hogy minél nagyobb számmal lépjenek be a szövetkezetbe. Indítványozza, hogy a tanácsot is keressék meg részvények jegyzésére (lelkes éljenzés).

Bordé Ferencz, bár maga részéről örömmel fogadja az indítványt, nem hiszi, hogy a tanács abban a helyzetben lehessen, hogy részvényeket jegyeztesse.

Molnár Imre, Darvassy Lajos a javaslat mellett szólottak. Oly fontos érdeke a szőlészet Nagyvárad városának, hogy e célra, mely a szőlészet fellendítését előbbre hozza, kell lenni minden körülmények között pénznek.

Komlóssy József, ki mint a polgármester képviselője jelent meg az értekezleten, biztosítja a szőlőbirtokosságot, hogy a tanács e célra minden esetre áldozni fog, annál is inkább, mert a városra nézve a szőlészet ugyszólván kenyérkérdés.

Több hozzászólás után elhatározták, hogy a tanácsot megkeresik jegyzések végett s felkérték a hegybíró, hogy a város előkelőségeit, (a két püspököt, nagyprépostot) személyesen kérje fel részvények jegyzésére. — Ezzel az elnök az értekezletet berekesztette.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, szept. 10.
Buza októberre	7.60
Buza júniusra	8.—
Tengeri	6.82
Rozs okt.	7.07
Zab okt.	5.28
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, szept. 10.
Osztrák hitel	687.50
Magyar hitel	684.—
Allamvasut	670.—

Rimamurányi	— — — — —	534.50
Magyar jelzalog	— — — — —	439.—
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. szept. 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	96.10
Magyar koronajárdék	— — — — —	90.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	100.
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	90.—
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — —	98.30
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — — — —	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	159.—
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	142.—
Osztrák járdék papirban	— — — — —	97.85
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	97.20
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	97.15
Osztrák korona járdék	— — — — —	97.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	182.50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	17.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	680.—
Osztrák hitelintézet részevény	— — — — —	665.—
Párisi vista	— — — — —	96.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	19.31
Németbirodalmi márka	— — — — —	118.20
London vista	— — — — —	242.15
20 márkás arany	— — — — —	23.63

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

15634/1900 szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a Flegmann Ármín nagyvárad lakos által felállítani szándé-

kolt gőzmosóda telepengedélyezése tárgyában a fűzes-utcza 447/c.D. sz. házhoz folyó évi szeptember hó 15-ik napjának d. e. 10 órájára helyszíni tárgyalást tűzött ki, mely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesíttetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamások figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1900. szeptember hó 7-én.

Gerő,

t. r. kapitány.

812/1900. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1900. évi V. V. 96. számú végzésével dr. Stokker József ügyvéd által képviselt Fröhlich János felperes részére Simkovits Ignác alperes ellen 249 kor. 64 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 606 kor.-ra becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak fenti számú végzésével az árverés elrendeltétvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Töltésszél 180. sz. házban leendő megtartására határidőül 1900. évi szeptember hó 14. napjának délelőtt 11 órája tűzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet igényelők készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését

megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1900. évi szept. 1-én.

Véniss Béla,
kir. bir. végrehajtó.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

15335/1900. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad orth.izr. hitközség által a Magyar-utcza 329. számú háznál felállítani szándékolt vágóhely telepengedélyezése tárgyában a Magyar-utcza 329 sz. házhoz folyó év szeptember hó 27-ik napjának d. e. 10 órájára helyszíni tárgyalást tűzött ki, mely körülményről az érdekeltek felek oly figyelmeztetéssel értesíttetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamások figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1900. szeptember hó 5-én.

Rimler,

r. főkapitány.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvar.							Kolozsvar—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.									
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvar ind.	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	—	—	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	—	—	—	Debreczen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	—	—	—	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	—	—	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	—	—	—	Érmihályfalva ind.						
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	—	—	—	Debreczen ind.						
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	—	—	—	Debreczen >						
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	—	—	—	P.-Ladány érk.						
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	—	—	—	Debreczen érk.						
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	—	—	—	P.-Ladány érk.						
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	—	—	—	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	—	—	—	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta.						
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	—	—	—	Debreczen ind.						
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	—	—	—	Sáránd ind.						
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	—	—	—	Sáránd >						
V.-Velece >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	—	—	—	H.-Bagos >						
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	—	—	—	H.-Pályi >						
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	—	—	—	H.-Pályi >						
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	—	—	—	M.-Pályi >						
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szajol >	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	—	—	—	M.-Pályi >						
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Szolnok >	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	—	—	—	N.-Léta—Vértés érk.						
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Ujszász >	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	—	—	—	Sáránd ind.						
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Rákos >	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	—	—	—	Sáránd >						
Kolozsvar érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40	Budapest érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	—	—	—	Derecske ind.						
																	Derecske érk.						

Nagyvárad—Szeged.

Szeged—Nagyvárad.

Nagyvárad—Arad.

Arad—Nagyvárad.

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 50	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 —	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza >	6 14	11 31	10 54
Less >	10 48	5 01	7 40	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24
Gyapju >	10 56	5 10	7 52	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegyán >	7 56	3 36	6 10	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Kötegyán >	7 56	3 39	6 10
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Szalonta >	8 23	4 10	6 47
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 20	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less >	9 04	5 —	5 1
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 38	Ósi >	9 21	5 19	6 1
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	3 1
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.